

KITTILÄN KUNNAN OPISKELUHUOLLON SUUNNITELMA

Kittilän kunnan opiskeluhuollon suunnitelma	1
1 JOHDANTO.....	4
2 OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	5
2.1 Opiskeluhoollon toimintaperiaatteet, tavoitteet ja tehtävät.....	5
2.2 Kittilän opiskeluhoolltopalvelut	5
2.2.1 Kuraattori- ja psykologipalvelut.....	6
2.2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto.....	7
2.3 Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta.....	8
3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO	10
3.1 Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen.....	11
3.1.1 Opiskeluhoollon johtaminen ja ohjaus	11
3.1.2 Oppilaitoskohtainen opiskeluhoolltoryhmä, HYR.....	11
3.2 Poissaolujen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuranta sekä poissaoloihin puuttuminen.....	12
3.2.1 Kodin rooli – oppilaan ja hoolltajan velvollisuudet.....	12
Ohje hoolltajille - Kun koulunkäynti ja poissaolot huolestuttavat, ole yhteydessä opettajaan.....	12
3.2.2 Koulun rooli ja velvollisuudet.....	13
Oppilashallinto-ohjelma laskee oppilaan poissaolotunteja.....	13
Ennaltaehkäisevä toiminta.....	13
Huoli herää.....	14
Poissaolot kasvavat	15
Poissaolot jatkuvat.....	15
3.3 Käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....	16
4 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO.....	17
4.1 Hakeutuminen ja ohjaus opiskeluhoolltopalveluihin	17
3.1.1 Kouluterveydenhuolto	17
Terveystarkastukset	17
Oppilaan koulupäivän aikainen ravitseminen ja hoito.....	18
4.1.2 Opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut.....	18

Määräajat.....	18
Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	19
4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä, MYR	19
4.3 Opiskeluhoultokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoultorekisterille	20
5 OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖ	21
5.1 Monialainen yhteistyö suunnitelmien päivittämisessä	21
5.2 Monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuessa.....	21
5.3 Monialainen yhteistyö joustavassa perusopetuksessa.....	22
5.4 Monialainen yhteistyö sairaalaopetuksessa	23
5.5 Monialainen yhteistyö Ankkuritoiminnassa	24
6 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAA TÄYDENTÄVÄT SUUNNITELMAT	24
7 LÄHTEET	25

1 JOHDANTO

Kittilän kunnan oppilaitoksissa opiskeluhooltosuunnitelma on esiopetuksen, perusopetuksen koulujen sekä lukion yhteinen. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä esiopetuksen, perusopetuksen sekä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa sekä opiskeluhooltopalveluita tarjoavan Lapin hyvinvointialueen henkilöstön kanssa.

Kittilän kunta ja Lapin hyvinvointialue toteuttavat opiskeluhoolta suunnitelmallisena, monialaisena yhteistyönä. Lapin hyvinvointialue laatii vastuullaan olevien opiskeluhooltopalvelujen järjestämiseksi oman alueellisen opiskeluhooltosuunnitelmansa, joka toimii opetuksen järjestäjän eli Kittilän kunnan laatiman opiskeluhooltosuunnitelman kanssa rinnakkain. Monialaista yhteistyötä tehdään Kittilän kunnan ja Lapin hyvinvointialueen lisäksi yhdessä oppilaiden ja opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kittilän kunnassa asui vuoden 2024 lopussa noin 6 800 asukasta. Asukasluvun muutos edelliseen vuoteen on 0,2 %. Lukuvuonna 2024–2025 Kittilän kunnan koululaitoksessa opiskeli yhteensä 795 opiskelijaa, joista esi- ja alakouluilla yhteensä 457, yläkoulussa 208 ja lukiossa 130. Kittilän kunnassa järjestetään esiopetusta ja perusopetusta luokille 1–6 Alakylässä, Kaukosessa, Kittilän kirkonkylällä sekä Sirkassa.

Esiopetusta järjestetään Kittilässä sekä varhaiskasvatuksen että koulujen toimesta. Kittilän kirkonkylällä esiopetus toimii päiväkoti Pikkumettässä. Sirkassa esiopetus on myös varhaiskasvatuksen henkilökunnan toteuttamaa, mutta omissa erillisissä tiloissaan koulun yhteydessä. Kaukosessa ja Alakylässä esiopetus järjestetään koulussa yhdysluokkaopetuksena alkuopetuksen kanssa.

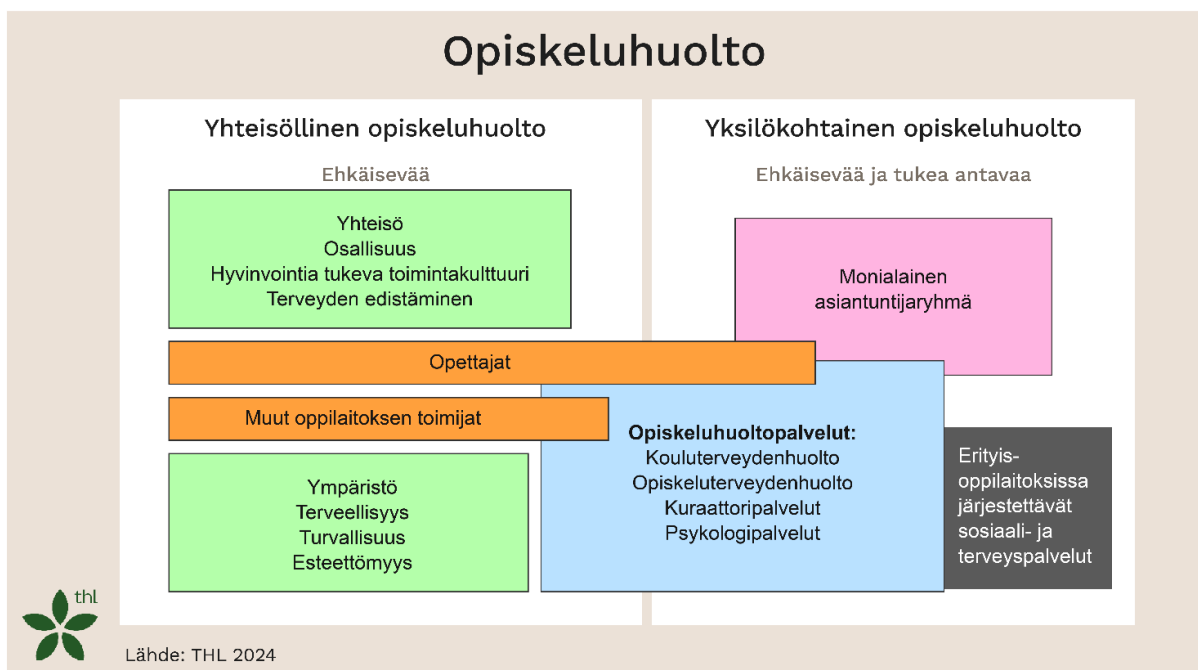
Kittilän kirkonkylän koulukeskuksessa toimivaa noin 200 oppilaan Lukkarin koulua käy kirkonkylän lasten lisäksi myös kunnan itäisen osan lapset. Oppilasmäärältään lähes yhtä suuren Sirkan koulun oppilaaksiottoalue kattaa koko Kittilän pohjoisen osan lukuun ottamatta Raattaman kylää, jonka lapset käyvät koulua Muonion kunnan puolella. Kunnan eteläpäässä Kaukosen koulu ja Alakylän koulu ovat pieniä kyläkouluja.

Perusopetusta luokille 7-9 sekä lukio-opetusta järjestetään keskitetysti Kittilän kirkonkylällä. Kittilän yläkoulussa annetaan opetusta kaikille kunnan yläkouluikäisille oppilaille. Opetushenkilöstö on osittain yhteinen Kittilän lukion kanssa. Oppilaiden koulumatkat voivat olla pitkiä, alakouluilla 60 km ja yläkoululla ja lukiossa jopa 80 km.

2 OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

2.1 Opiskeluhuollon toimintaperiaatteet, tavoitteet ja tehtävät

Opiskeluhuolto on kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää työtä, jolla edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta sekä ehkäistään ongelmien syntymistä. Lisäksi sillä edistetään koko koulu- tai oppilaitosyhteisön ja -ympäristön hyvinvointia sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Opiskeluhuoltoon sisältyy myös yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä tarvitseville. Opiskeluhuolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. **Yhteisöllistä opiskeluhuoltoa** toteuttavat kaikki koulun ja oppilaitoksen toimijat, ja siten se on ensisijaista ja luonteeltaan ennaltaehkäisevää. **Yksilökohtainen opiskeluhuolto** on yksittäisille oppilaille ja opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Yksilökohtainen opiskeluhuolto voi olla ennaltaehkäisevää tai tarjota varhaista tukea.

2.2 Kittilän opiskeluhuoltopalvelut

Kittilän opiskeluhuoltopalveluissa työskentelevät

- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat
- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärit

- opiskeluhuollon kuraattorit ja
- opiskeluhuollon psykologit

Lisäksi opiskeluhoitopalveluita voidaan täydentää muilla palveluilla tarvittaessa. Lukuvuonna 2025–2026 palveluita on täydennetty koulupsykykarin palveluilla, jotka on jaettu yhdessä Kolarin kunnan kanssa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö sekä **opiskeluhuollon psykologit** ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Heidän työtään ohjaa terveydenhuollon lainsäädäntö sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Kuraattorit ovat pääasiassa sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Vastaava kuraattori on koulutukseltaan sosiaalityöntekijä. Kaikkien kuraattorien ja vastaavien kuraattorien työtä ohjaa sosiaalihuollon lainsäädäntö sekä oppilas- ja opiskeluhoitolaki.

2.2.1 Kuraattori- ja psykologipalvelut

Opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit edistävät ja tukevat lasten ja nuorten oppimista, koulunkäyntiä ja opiskelua, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia ja toimintakykyä. Lisäksi he edistävät koko koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia ja tekevät yhteistyötä perheiden, oppilaitoksen muiden työntekijöiden ja yhteistyöverkostojen kanssa.

Kuraattori antaa tukea ja ohjausta esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- perhetilanne, esimerkiksi riidat kotona, vanhempien ero, vanhemmuus, vanhempien päihteiden käyttö sekä mielenterveysongelmat, kriisitilanteet perheessä
- sosiaaliset suhteet, esimerkiksi kaverisuhteet, seurustelu- ja parisuhde, kiusaaminen, yksinäisyys, ristiriidat opettajien kanssa
- koulunkäynti ja opiskelu, esimerkiksi poissaolot, motivaatio, koulunkäynnin ja opiskelun järjestelyt
- tunne-elämä, esimerkiksi ahdistuneisuus, stressi, levottomuus, aggressiivisuus, häiritsevä käytös
- vapaa-aika, esimerkiksi harrastukset, päihteiden käyttö, pelaaminen
- lastensuojelulliset huolet
- kriisit, esimerkiksi läheisen sairastuminen tai kuolema
- itsenäistyminen ja arjenhallinta, erityisesti toisella asteella
- taloudellinen tilanne ja asuminen, erityisesti toisella asteella.

Psykologin palveluja voi tarvita esimerkiksi seuraavissa asioissa:

- koulunkäynti ja opiskelu (esim. poissaolot, motivaatio, koulunkäynnin ja opiskelun järjestelyt, opiskeluteknikka, tutkimukset)
- tunne-elämä ja mielenterveys (esim. mieliala, ahdistuneisuus, stressi, uupumus, jännittäminen, levottomuus, keskittyminen)
- kriisit ja traumat

- perhetilanne (esim. vanhemmuus, vanhempien mielenterveysongelmat, kriisitilanteet)
- sosiaaliset suhteet (esim. kaverisuhteet, seurustelu- ja parisuhde, kiusaaminen, yksinäisyys, ristiriidat opettajien kanssa)

2.2.2 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on peruskoululaisille, lukiolaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveystyö, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Hyvinvointialue järjestää koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien perusopetusta ja toisen asteen koulutusta antavien oppilaitosten oppilaille ja opiskelijoille.

Kouluterveydenhuollon tehtäviin sisältyvät:

- oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen
- pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden opiskeluhuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- suun terveydenhuolto
- oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

Opiskeluterveydenhuolto on lakisääteinen palvelu, johon sisältyvät

- opiskelijoiden terveyden, hyvinvoinnin ja opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen sekä sairauksia ehkäisevä toiminta
- perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö
- seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto
- opiskelijan tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa tutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen
- psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto
- opiskelu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta.

2.3 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Kouluterveyskyselyn (2025) perusteella sekä peruskoulu- että lukioikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnissa on Kittilässä parannettavaa monella osa-alueella. Kittiläläiset perusopetusikäiset lapset ja nuoret kokevat, etteivät ole syöneet tai nukkuneet netin vuoksi useammin kuin edellisessä tiedonkeruussa sekä enemmän kuin suomalaiset lapset ja nuoret keskimäärin. Myös hermostuneisuuden kokemus on lisääntynyt, kun ei pääse nettiin. Lisäksi Kittilän ala- ja yläkouluikäiset keskusteleivat vanhempiensa kanssa koulupäivästään yhä harvemmin ja selvästi maan keskiarvoa vähemmän.

Alakouluikäisten kohdalla esiin nousee, että kittiläläiset oppilaat muun muassa syövät aamupalaa harvemmin ja liikkuvat vähemmän koko maan tulosten keskiarvoihin verrattuna. Myös kokemukset koulukiusaamisesta ovat huolestuttavat koko maan tulokseen verrattuna. Yläkoulu- ja lukioikäisten kohdalla muun muassa nikotiinipussien käyttö on koko maata yleisempää ja yhä harvempi nukkuu kahdeksan tunnin yöunia. Lukioikäisten osalta huolta aiheuttaa yksinäisyyden kokemus sekä kokemus koulukiusaamisesta.

Kittilä on kaivosteollisuudesta ja vilkkaasta matkailusta elävä kunta, jossa useat perheet elävät matkailun sesonkien rytmissä ja ehdoilla. Matkailu tuo paikkakunnalle parhaimmillaan moninkertaisesti enemmän ihmisiä vakituiseen asukasmäärään nähden ja tähän liittyvä muuttoliikenne näkyy myös oppilaitoksissa. Erityisesti Sirkan alueen lapset elävät keskellä vilkasta matkailukeskusta. Alueellisiin verrokkikuntiinsa nähden Kittilään muuttaa paljon lapsiperheitä, ja tämän myötä lapsi- ja oppilasryhmät ovat kasvussa. Toisaalta pinta-alaltaan laajassa kunnassa on myös kuihtuvia kyliä, joissa lapsiperheiden määrä vähenee ja aiheuttaa lapsille ja nuorille sosiaalista eristäytyneisyyttä. Lähimmän kaverin luo voi olla kymmenien kilometrien matka. Kittilän pääelinkeinot, matkailu ja kaivosteollisuus tuovat kuntaan vaurautta, mutta vanhempien työvuorot voivat aiheuttaa haasteita perheiden arkeen. Lapset ja nuoret voivat joutua viettämään koulupäivien jälkeen pitkiäkin aikoja yksin saamatta tarvitsemaansa tukea esimerkiksi mieltä painaviin asioihin tai kotitehtävien tekemiseen.

Kittilän opiskeluhoitopalvelut vastaavat hyvin monenlaisiin tarpeisiin pinta-alaltaan laajan ja asukasmäärältään kasvavan kunnan alueella. Taulukossa 1 on esitetty lukuvuoden 2025–2026 opiskeluhoitopalveluiden käytettävissä olevat palvelut sekä monialaisena yhteistyönä laadittu arvio siitä, millaisella mitoituksella Lapin hyvinvointialue voisi paremmin vastata Kittilän opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarpeeseen.

Taulukko 1: Arvio Kittilän opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarpeesta sekä 2025–2026 käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut oppilaitoksittain henkilötyövuosina.

	Kuraattori tarve	Resurssi 2025–2026	Psykologi tarve	Resurssi 2025–2026	Kouluterv.hoit. tarve	Resurssi 2025–2026
Lukio	0,5	0,25	0,2	0,16	0,3	0,25
Yläkoulu	0,85	0,6	0,4	0,23	0,65	0,5
Lukkarin koulu	0,75	0,5	0,6	0,26	0,65	0,5
Sirkan koulu	0,65	0,4	0,6	0,21	0,45	0,4
Kaukosen koulu	0,1	0,1	0,05	0,02	0,1	0,05
Alakylän koulu	0,1	0,1	0,05	0,02	0,05	0,05
Yhteensä	2,95	1,95	1,9	0,9	2,2	1,75

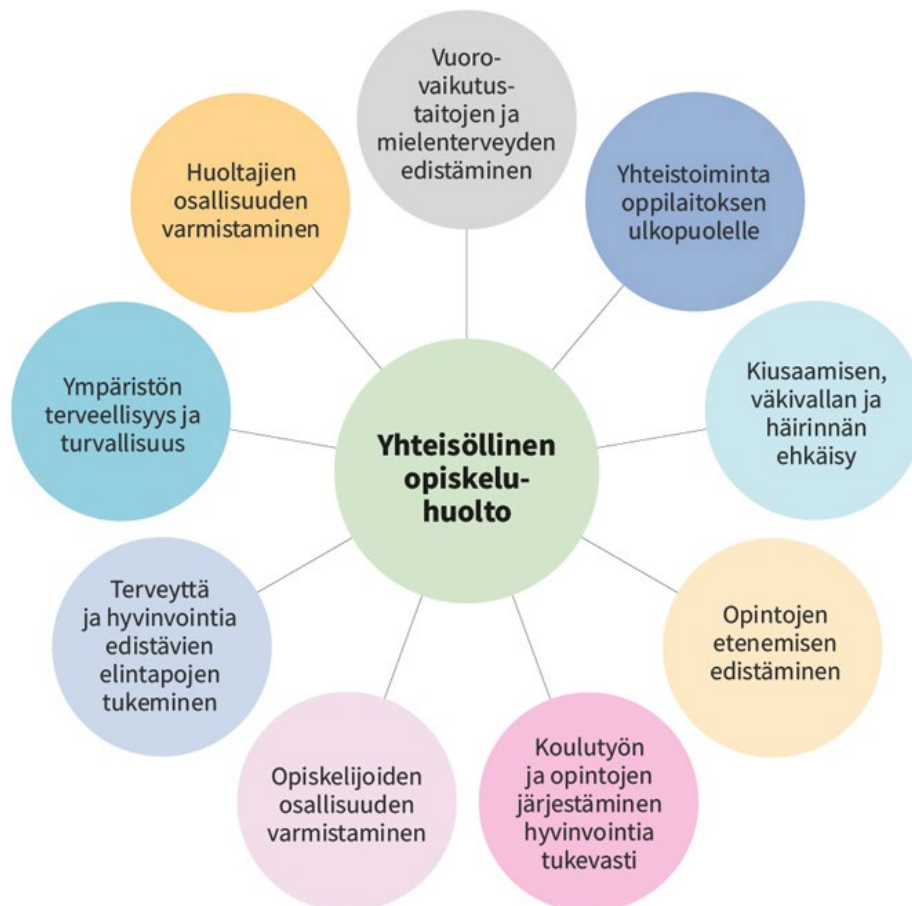
Psykologin resurssi Kittilässä on opiskeluhoitosuunnitelman laatimisen hetkellä lainmukaiseen mitoitukseen nähden liian pieni. Opiskeluhoollon psykologeilla saa olla enintään 780 oppilasta yhtä psykologia kohden. Kittilässä on ollut merkittävä ja pitkäkestoinen vaje koulupsykologiresurssissa, minkä takia koulupsykologin tutkimusjonoa on kertynyt. Tällä hetkellä koulupsykologin työpanos menee suurilta osin tutkimusten tekemiseen jonotilanteen vuoksi, koska tutkimuksia ei pysty muut ammattiryhmät toteuttamaan.

Myös kuraattoripalvelun resurssi on tarpeeseen nähden liian pieni, vaikka lakisääteinen mitoitus (670 oppilasta/kuraattori) täyttyy. Oppilaiden tarve yksilökeskusteluille on suurta kaikilla kouluasteilla. Nykyisen resurssin riittämättömyyden myötä kuraattorien tapaamisajat voivat venyä 3–4 viikon mittaisiksi ja yhteisölliselle työlle ei jää riittävästi aikaa. Myös akuutteihin opiskeluhoollollisiin tilanteisiin reagoiminen on nykyisellä mitoituksella haastavaa.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajapalvelun resurssi suunnitelman laatimisen aikaan vastaa lainmukaista suositusta (suositeltu henkilömitoitus 460 oppilasta/terveydenhoitaja). Resurssi ei ole kuitenkaan riittävää, koska Kittilässä kouluterveydenhuoltoon on keskitetty kokonaan mm. koululaisten ja opiskelijoiden ADHD-oirekuvan arviointi sekä hoidon seuranta sekä asevelvollisten ennakkoterveystarkastukset. Lisäksi työpisteitä on useita, mikä pitäisi huomioida henkilöstömitoituksen riittävydessä. Monialaiseen yhteistyöhön ja yhteisölliseen työhön ei jää riittävästi aikaa. Osa asetuksen mukaisista terveystarkastuksista jää tekemättä. Koululääkäriresurssi on suunnitelman laatimisen hetkellä riittävää.

3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria. Jokaisella koulussa tai oppilaitoksessa työskentelevällä on velvollisuus edistää oppilaiden, opiskelijoiden ja koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla, erityisesti rehtorilla, opettajilla sekä koulunkäynninohjaajilla. Opiskeluhooltopalvelujen työntekijät eli psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhooltotyöhön. Myös muut oppilaitoksessa työskentelevät työntekijät kuten kiinteistöhuollon ja ruokailu- tai siivouspalvelujen henkilöstö osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen oppilaitoksessa.

Yhteisöllisen opiskeluhooltotyön sisältöalueita (Perälä M-L ym. 2015).

3.1 Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen

3.1.1 Opiskeluhuollon johtaminen ja ohjaus

Kittilän kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmän vastuushenkilönä ja koollekutsujana toimii yläkoulun ja lukion rehtori sekä muistion laatijana hyvinvointikoordinaattori. Lisäksi ryhmään kuuluvat sivistystoimenjohtaja, koululautakunnan edustaja, kouluterveydenhuollon edustaja, koulukuraattorien edustaja, koulupsykologi, erityisopettajien edustaja, opinto-ohjaaja sekä koulunuorisotyön edustaja. Ryhmä kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kokouksista laaditaan muistio, joka välitetään tiedoksi koulujen rehtoreille/ johtajille. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtävänä on huolehtia, että opiskeluhoitosuunnitelmaa päivitetään ja seurata, että siinä mainitut tavoitteet ja toimet toteutuvat. Ryhmä suunnittelee tarvittavat koulutukset ja oppilashuollolliset toimenpiteet kerätyn hyvinvointitiedon (esim. kouluterveyskyselyt) pohjalta.

3.1.2 Oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä, HYR

Oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä, josta Kittilässä käytetään nimitystä *hyvinvointiryhmä* sekä lyhennettä *HYR*. Hyvinvointiryhmän vastuushenkilönä ja koollekutsujana toimii koulunjohtaja tai rehtori. Ryhmä muodostetaan kunkin koulun omasta opetus- ja opiskeluhoollon henkilöstöstä ja lisäksi ryhmään nimetään huoltajien edustaja sekä oppilaskunnan edustaja. Tarvittaessa ryhmään voi liittyä myös muiden ammattiryhmien edustajia tai erikseen kutsuttuja vierailijoita. Ryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa. Kokouksista laaditaan muistio, joka välitetään tiedoksi oppilaitoksen henkilökunnalle sekä tarvittaessa opiskeluhoollon ohjausryhmälle tai muille sidosryhmille.

Hyvinvointiryhmän tehtäviin kuuluvat:

- Oppilaitoksen lukuvuosittaisen oppilashuollon toimintasuunnitelma; oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- Seuraavien suunnitelmien vuosittainen tarkistaminen ja täsmentäminen oppilaitoksen lukuvuosi-/toimintasuunnitelmaan
 - Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
 - Kriisisuunnitelma
- KiVa – koulun tilannekartoitusten sekä muiden opiskelijoiden hyvinvointia kartoittavien kyselyiden läpikäynti ja niiden pohjalta tarvittavien toimenpiteiden laadinta
- Kouluympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen sekä kouluyhteisön hyvinvointiin liittyvien tarkastusten tulosten läpikäynti ja tarvittavien toimenpiteiden laadinta
- Oppilaitoksen sisällä opiskeluhoollollisen yhteistyön kehittäminen

- Opiskeluhuollon resurssitarpeen arviointi ja kohdentaminen
- Opiskeluhuollon toteutumisen arviointi oppilaitoksen sisällä

3.2 Poissaolojen ehkäiseminen, suunnitelmallinen seuranta sekä poissaoloihin puuttuminen

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhuolto ja oppimisen tuki sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että nämä oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä. Tähän sisältyy myös kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista sekä ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy. Kittilän kunta opetuksenjärjestäjänä on laatinut osana paikallista perusopetuksen opetussuunnitelmatyötään poissaoloihin puuttumisen mallin.

3.2.1 Kodin rooli – oppilaan ja huoltajan velvollisuudet

Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta, ja päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen. Oppivelvollisuutta tulee suorittaa lasten perusopetuksessa siihen asti, kunnes perusopetuksen oppimäärä on suoritettu, kuitenkin enintään lukuvuoden koulutyön päättymiseen asti sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. Oppilaan tulee osallistua perusopetuslaissa säädettyyn opetukseen, johon hänet on otettu, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.

Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Oppilaan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Kaikkiin ennakoon tiedettyihin poissaoloihin on huoltajan anottava lupa luokanopettajalta/luokanvalvojalta/ryhmänohjaajalta (1–5 päivää) tai rehtorilta (yli 5 päivää) opetuksen järjestäjän oppilashallinto-ohjelmassa olevalla lomakkeella.

Ohje huoltajille - Kun koulunkäynti ja poissaolot huolestuttavat, ole yhteydessä opettajaan

Voit ottaa yhteyttä lapsesi opettajien lisäksi mm. rehtoriin, koulun terveydenhoitajaan, koulupsykologiin tai koulukuraattoriin. Jos lapsella on toistuvasti fyysisiä oireita esim. vatsakipu, jotka eivät selity sairaudella, ole yhteydessä kouluun esim. terveydenhoitajaan.

Aina on parempi tulla kouluun myöhässäkin, kuin jäädä kokonaan pois. Mitä kauemmin poissaolot jatkuvat sitä vaikeampaa kouluun palaaminen on.

- Älä kuittaa luvalliseksi sellaista poissaoloa, jonka syystä et ole varma, vaan ota asia puheeksi koulun kanssa.
- Pysy vanhempana tiukkana mutta ystävällisenä: vaadi lapselta koulunkäyntiä.
- Pidä kiinni arkirytmistä ja rutiineista, vaikka lapsi tai nuori ei menisikään kouluun: herätys aamulla, ruokailuajat, koulutehtävien ja läksyjen teko päivän aikana.
- Tunnista kotiin jäämistä edesauttavia palkintoja ja pyri vähentämään niitä. Saako lapsi tai nuori nukkua pidempään tai pelata? Saako hän vanhemman täyden huomion?
- Vahvista lapsen uskoa itseensä ja siihen, että hän pystyy kohtaamaan hankalia tunteita. Tunteiden välttely vain lisää pelkoa ja ahdistusta.

3.2.2 Koulun rooli ja velvollisuudet

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (Perusopetuslaki 26§, 1.8.2023 lähtien) Luokanopettaja/luokanvalvoja/aineenopettaja merkitsee oppilaan poissaolot oppilashallinto-ohjelmaan.

Oppilashallinto-ohjelma laskee oppilaan poissaolotunteja

Oppilashallinto-ohjelma lähettää kuukausittaisen poissaolokoosteen

luokanopettajalle/luokanvalvojalle/ryhmänohjaajalle sekä oppilaalle ja huoltajalle. Oppilaan poissaolojen ylittäessä 30 h ja 50 h oppilashallinto-ohjelma ilmoittaa rajan ylityksestä huoltajalle, oppilaalle sekä luokanopettajalle/-valvojalle. Opettaja kirjaa varhaisen puuttumisen lomakkeen ja toimii poissaoloihin puuttumisen mallin mukaisesti. Toimenpiteet merkitään kirjauksen yhteydessä, jos toimenpiteitä on tehty (esimerkiksi "kotiin on soitettu ja sovittu, että oppilas ohjataan koulukuraattorille" / "oppilas ollut kipeänä ja poissaolot ok" / "asiasta keskusteltu huoltajien kanssa ja tilannetta seurataan". Kun poissaolot ylittävät 100/150/ 200 h ilmoitus lähtee edellä mainittujen lisäksi myös rehtorille ja erityisopettajalle.

Ennaltaehkäisevä toiminta

Poissaolojen ehkäiseminen ja koululäsnäolon tukeminen tarkoittaa kouluyhteisössä toteutettavaa kaikkiin oppilaisiin kohdentuvaa kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintaa. Ennaltaehkäisevän toiminnan tasolla huomio kiinnittyy erityisesti kouluhyvinvointiin. Kouluhyvinvointia voidaan tukea esimerkiksi opettamalla koulussa tunne- ja vuorovaikutustaitoja, tukemalla oppilaiden osallisuutta, sopimalla yhteisistä säännöistä ja toimintatavoista, vahvistamalla koulun aikuisten työhyvinvointia sekä kodin ja koulun välisellä toimivalla yhteistyöllä.

Luokanopettajan/-valvojan/ryhmänohjaajan tehtävänä on seurata luokkansa poissaoloja ja selvitettävä luvattomien/selvittämättömien poissaolojen syyt. Yhden koulupäivän luvattomissa ja selvittämättömissä poissaoloissa otetaan yhteys huoltajiin heti kun mahdollista. Jos huoltajiin ja/tai oppilaaseen ei saada päivän aikana yhteyttä, keskustellaan rehtorin kanssa jatkotoimenpiteistä.

Luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja järjestää keskustelun oppilaan ja huoltajan kanssa esimerkiksi tilanteessa, jossa kyse on selkeästä lintaamisesta. Keskustelussa arvioidaan koulunkäynnin ja oppimisen tuen tarve. Keskustelu voidaan toteuttaa palaverissa tai esimerkiksi puhelimitse tai muulla etäyhteydellä.

Huoli herää

Kun poissaolot kasvavat ja huoli herää (30 oppituntia) eikä ennaltaehkäisy ole tuottanut toivottua tulosta, siirrytään kohdennettuihin toimiin. Kohdennetuilla poissaoloihin puuttumisen toimilla/ toimenpiteillä tarkoitetaan tukitoimia tilanteessa, jossa yksittäisen oppilaan tai tietyn oppilasryhmän koulunkäynti herättää huolta. Poissaoloihin liittyvä huoli voi olla opettajan, koulun henkilöstön tai huoltajien havaintoja esimerkiksi seuraavissa tilanteissa:

- toistuvaa hankaluutta kouluun lähtemisessä
- vaikeus palata kouluun loman tai sairauspoissaolojen jälkeen
- lisääntynyt yhteydenpito kotiin koulupäivän aikana
- myöhästelyiden lisääntyminen
- yksittäiset toistuvat poissaolot
- keskeytyneet koulupäivät
- luvattomat poissaolot
- toistuvat läksyuhdukset
- muutokset arvosanoissa huonompaan suuntaan
- vaikeudet siirtyä tunnilta toiselle
- toistuva halu poistua oppitunnilta
- vaikeudet kaverisuhteissa
- yksinäisyys tai vetäytyminen
- lisääntyneet psykosomaattiset oireet (vatsakipu, pääkipu)
- muutokset käyttäytymisessä ja mielialassa

Tilanteesta riippuen kohdennetut toimet voivat olla yksilökohtaisia tai yhteisöllisiä. Kohdennettujen toimien ottaminen käyttöön edellyttää sitä, että huoli oppilaan kouluun kiinnittymisestä ja hyvinvoinnista tai poissaoloista on herännyt.

Jos oppilaan epäsäännölliset tai myös systemaattisesti tiettyinä päivinä tai oppitunteina syntyvät poissaolot aiheuttavat huolta, on luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja yhteydessä oppilaan kotiin ja selvittää poissaolojen syitä. Tarvittaessa sovitaan oppimisen tuen järjestämisestä ja/tai oppilas ohjataan

oppilashuollon piiriin. Tukitoimia voivat olla esimerkiksi opiskeluhuollon työntekijöiden tukipalvelut, koulunuorisotyö tai erilaiset pedagogiset järjestelyt sekä tukitoimet.

Poissaolot kasvavat

Kun poissaolot kasvavat (50 oppituntia) siirrytään intensiivisiin toimiin. Toimenpiteet ovat intensiivisiä yksilökohtaisia poissaoloihin puuttumisen keinoja, joita otetaan tarvittaessa käyttöön aikaisemmin käytettyjen kohdennettujen toimien rinnalle tai sijaan. Näitä tukitoimia käytetään yksittäisen oppilaan ongelmallisissa ja huolta herättävissä poissaoloissa, joihin kohdennetut toimet eivät ole tuoneet riittävästi apua.

50 poissaolotunnin täytyttyä luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja on yhteydessä kotiin oppilaan poissaoloista ja sopii jatkotoimenpiteistä ja poissaolojen seurannasta, tarvittaessa kutsutaan koolle moniammatillinen yksilökohtainen asiantuntijaryhmä (MYR). Yläkoulussa oppilaan koulunkäynnin tilanteesta tiedotetaan myös opinto-ohjaajaa. Tällä tasolla toiminnassa voi mukana olla myös koulun ulkopuolisia tahoja tukemassa oppilaan koulussa käymisen haasteita.

Poissaolot jatkuvat

100 poissaolotunnin kohdalla siirrytään vahvaan tukeen, jossa toimintatavat ovat usein monialaisia ja voivat ulottua yksittäisen oppilaan lisäksi myös oppilaan perheeseen sekä kouluyhteisöön. Vahvaan tukeen kuuluvat myös erilaiset strukturoidut interventiot poissaoloihin puuttumiseksi.

Huolestuttavista oppilaan poissaoloista tiedotetaan myös rehtoria, erityisopettajaa ja mahdollista muuta koulun ennalta sovittua oppilashuollosta vastaavaa henkilöä. Luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja konsultoi ensisijaisesti kuraattoria/kouluterveydenhoitajaa/erityisopettajaa/opinto-ohjaajaa riippuen koulun oppilashuollollisesta henkilöstöresurssista ja koulun rakenteesta kartoittaakseen moniammatillisen tuen tarpeen tulevaa keskustelua varten. Konsultaation tavoitteena on saada kattava kuva oppilaan koulunkäynnin tilanteesta. Luokanopettaja/-valvoja/ryhmänohjaaja järjestää yhteisen keskustelun huoltajan ja oppilaan kanssa, jossa sovitaan jatkotoimenpiteistä ja poissaolojen seurannasta.

Oppilaan poissaolojen seuranta jatkuu myös 100 poissaolotunnin jälkeen. Oppilashallinto-ohjelma ilmoittaa oppilaan poissaoloista 100, 150 ja 200 oppitunnin jälkeen. Näiden poissaolomäärien kohdalla tarkastellaan aikaisemmilla tasoilla käytössä olleita tukitoimia ja sovitaan toimenpiteistä.

Mikäli kodin ja koulun moniammatillisesta yhteistyöstä huolimatta oppilaan poissaolot jatkuvat tai koti on haluton yhteistyöhön oppilaan läsnäolon tukemiseksi, on koulu velvollinen tekemään lastensuojeluilmoituksen lastensuojelulain mukaisesti. Jos lastensuojeluilmoituksen tekeminen mietityttää, voi opettaja konsultoida koulun kuraattoria tai puhelimitse hyvinvointialueensa perhesosiaalityön yksikköä.

3.3 Käytänteet kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Toimintaympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta seurataan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa yleisissä tarkastuksissa kuten oppilaitoksen terveellisyys, turvallisuus ja hyvinvointitarkastus.

Oppilaitosympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksen toteuttamisesta vastaa oppilaitoksen johtaja. Tarkastus on kokonaisuus, joka muodostuu useista peräkkäisistä vaiheista:

- Suunnittelu
- Tarkastuksessa tarvittavien tietojen kokoaminen
- Tarkastustilaisuus: aloituspalaveri, tilakierros ja yhteenvetopalaveri
- Jatkotoimista ja seurannasta sopiminen
- Tiedottaminen

Tarkastukseen osallistuu terveystarkastaja, työterveyshuollon edustaja, työsuojelun edustaja kiinteistöhuollon edustaja, pelastustoimen edustaja sekä oppilaitoksen hyvinvointiryhmä.

Lisäksi oppilaitoksen säännöllisiin turvallisuutta arvioiviin tarkastuksiin kuuluvat turvallisuuskävelyt sekä palotarkastus. Toimipaikoissa tehdään riskianalyysia turvallisuussuunnittelun pohjaksi. Kouluyhteisön hyvinvointia arvioidaan säännöllisillä hyvinvointi- ja kouluterveyskyselyillä, joiden tuloksia tarkastellaan yhdessä viranomaisten kanssa tarkastuskäynneillä.

4 YKSILÖKOHTAINEN OPISKELUHUOLTO

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäisille oppilaille ja opiskelijoille annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

4.1 Hakeutuminen ja ohjaus opiskeluhoitopalveluihin

Oppilas tai opiskelija voi halutessaan itse hakeutua opiskeluhoitopalveluihin. Avoimista vastaanotoista sekä ajanvaraus- ja yhteydenotokäytänteistä tiedottaminen ja palvelujen saavutettavuuteen panostaminen varmistavat oikea-aikaisen avun saannin.

Opettajilla ja muulla oppilaitoksen henkilöstöllä on tärkeä rooli opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisessa. Usein juuri heillä herää ensimmäisenä huoli oppilaan tai opiskelijan hyvinvoinnista, oppimisesta tai poissaoloista. Heillä on lakisääteinen velvoite ohjata oppilas tai opiskelija opiskeluhoitopalveluihin. Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi, että oppilas tai opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, tulee hänen ottaa viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään, psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Samalla hänen tulee antaa tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot.

Aina ei ole mahdollista tehdä yhteydenottoa yhdessä opiskelijan kanssa. Silloin oppilaitoksen työntekijän tulee jälkikäteen kertoa oppilaalle tai opiskelijalle, että hän on ollut yhteydessä opiskeluhoitopalveluihin. Myös huoltajalle tulee kertoa yhteydenotosta, paitsi silloin, jos alaikäinen sen perustellusti kieltää. Arvion alaikäisen päätöskyvystä tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajat, muut läheiset tai ystävät voivat olla yhteydessä opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisiin palvelujen käynnistämiseksi, kun huoli lapsesta tai ystävästä herää. Muulta yhteistyötaholta, esimerkiksi lastensuojelusta tai muista kunnan palveluista voi tulla yhteydenotto palvelujen tarpeesta. Lisäksi muiden sotepalvelujen kanssa voidaan sopia hoidon tai seurannan jatkumisesta opiskeluhoitopalveluissa.

3.1.1 Kouluterveydenhuolto

Terveystarkastukset

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto kutsuu oppilaat ja opiskelijat määräaikaisiin terveystarkastuksiin ja sovittuihin lisä- ja seurantatapaamisiin. Koko ikäluokan kattavat vuosiluokittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Niissä arvioidaan monipuolisesti oppilaan

psykkistä ja fyysistä terveydentilaa, psykososiaalista hyvinvointia ja oppimista. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Luokilla 1, 5 ja 8 järjestetään laaja terveystarkastus, jonka terveydenhoitaja ja lääkäri toteuttavat yhteistyössä. Myös huoltajat pyydetään mukaan tapaamiseen. Kouluterveydenhuollon laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake opettajalle on apuväline terveystarkastuksen monialaiseen yhteistyöhön. Huoltaja antaa opettajalle luvan siirtää oppilasta koskevaa tietoa kouluterveydenhuoltoon, eli luvan täyttää lomakkeen opettajalle tarkoitetut kohdat. Luokilla 1. ja 5. tiedot siirretään huoltajan luvalla, luokalla 8. tarvitaan lupa sekä huoltajalta että oppilaalta.

Oppilaan koulupäivän aikainen ravitsemus ja hoito

Oppilaan koulupäivän aikana tarvitsemasta yksilöllisestä ravitsemuksesta, hoidosta, tuesta ja seurannasta sovitaan ja yksilöllinen tuki suunnitellaan yhdessä oppilaan, perheen sekä terveydenhuolto- ja opetushenkilöstön edustajien kanssa. Tarvittaessa voidaan konsultoida tai kutsua mukaan lapsen tai nuoren hoidosta tai kuntoutuksesta vastaavia terveydenhuollon ammattilaisia. Erityisruokavalioon liittyviä tietoja ei muutoin ilmoiteta kouluterveydenhuoltoon, vaan huoltaja ilmoittaa itse lastaan koskevat tiedot oppilaitoksen keittiölle. Lukioikäiset ilmoittavat tietonsa keittiölle itse.

4.1.2 Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut

Määräajat

Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut on järjestettävä niin, että oppilas tai opiskelija voi **tarvittaessa päästä keskustelemaan** joko psykologin tai kuraattorin kanssa henkilökohtaisessa tapaamisessa **viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä** sen jälkeen, kun oppilas, opiskelija, huoltaja tai muu henkilö on tapaamista pyytänyt.

Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kiireellisyyden arvioi psykologi tai kuraattori yhdessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Arviointi voidaan toteuttaa esimerkiksi puhelimitse. Määräajat koskevat ensimmäistä henkilökohtaisessa tapaamisessa käytyä keskustelua ja asian selvittelyn alkamista.

Joskus asia voidaan hoitaa myös neuvontana tai ohjauksena ilman henkilökohtaista tapaamista. Opiskelijan asioissa voidaan kääntyä myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon puoleen. Tärkeintä on, että opiskelija pääsee viivytyksettä avun piiriin.

Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Kun oppilaalle on määrätty kurinpitotoimi (kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen) tai evätty osallistuminen opetukseen jäljellä olevan työpäivän ja mahdollisesti seuraavan työpäivän ajaksi oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Tämä voidaan järjestää esimerkiksi puhelimitse, mikäli kasvokkaiseen tapaamiseen ei ole pitkien etäisyyksien vuoksi mahdollisuutta. Rehtori tai koulunjohtaja kurinpitotoimen tai epäämisen yhteydessä tiedottaa perhettä mahdollisuudesta keskusteluun sekä kuraattoria tai psykologia mahdollisesta keskustelun järjestämistarpeesta.

4.2 Monialainen asiantuntijaryhmä, MYR

Asian käsittely yksittäisen opiskelijan tueksi koottavassa monialaisessa yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä, josta Kittilässä käytetään lyhennettä MYR, perustuu opiskelijan tai, jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumukseen. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella (joka kirjataan oppilashallintojärjestelmään opiskeluhohtokertomuksen yhteyteen) hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja taikka opiskelijan läheisiä. Jos alaikäisellä tai muutoin vajaavaltaisella ei ikänsä tai kehitystasonsa vuoksi ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa siihen suostumuksen hänen sijastaan.

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka useimmiten on luokanopettaja tai luokanvalvoja/ryhmänohjaaja.

Asiantuntijaryhmän kokoamisen tarpeen havainnut opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja sopii opiskelijan ja huoltajan kanssa ketä ryhmään kutsutaan. Opiskelija sekä tilanteen mukaan huoltaja(t) osallistuvat aina monialaiseen asiantuntijaryhmään. Asiantuntijaryhmässä on mukana aina sekä opetushenkilöstöä että opiskeluhohtopalvelujen ammattilaisia. Ryhmään voi kuulua tarpeen mukaan esimerkiksi opettaja, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi ja lääkäri. Luokanopettaja tai ryhmänohjaaja on usein hyvä olla mukana, mikäli siihen on opiskelijan suostumus. Opettaja ja ryhmänohjaaja tuntevat usein parhaiten opiskelijan päivittäiset, opiskeluun liittyvät ongelmat.

4.3 Opiskeluhoultokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoultorekisterille

Opiskeluhoollon kertomus on jatkuvaan muotoon laadittu lomake, joka täytetään aina, kun asiantuntijaryhmä kokoontuu. Opiskeluhoollon kertomus tallennetaan opiskeluhoultorekisteriin, joka Kittilässä sisältyy opetuksen järjestäjän käyttämään oppilashallintojärjestelmään (muistiot). Yksittäistä opiskelijaa tai henkilöä koskevat rekisterin tiedot ovat salassa pidettäviä.

Muistion kirjaamisesta vastaa ryhmän nimeämä vastuuhenkilö. Kouluterveydenhuollon ja lastenneuvolan henkilöstö ja psykologit kirjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoultotyön säädetysti potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin. Vastaavasti opiskeluhoollon kuraattorit kirjaavat asiakastiedot kuraattorin asiakaskertomukseen. Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Opiskeluhoultolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot,
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa,
- asian aihe ja vireillepanija, oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset,
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet,
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma sekä
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Asian seuranta ja kertomuksen kirjaamista jatketaan, kunnes tarve ryhmän työskentelemiseksi aiheen parissa katsotaan päättyneeksi. Tuolloin kertomukseen selkeästi kirjataan seurannan päättymisen perusteluineen, minkä jälkeen uutta monialaisen asiantuntijaryhmän kokoamista varten on oltava uusi suostumus.

5 OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖ

Opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhohtopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhohtopalvelujen ammattilaisten sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

5.1 Monialainen yhteistyö suunnitelmien päivittämisessä

Opiskeluhohtosuunnitelman sekä sitä täydentävien suunnitelmien laatiminen, päivittäminen sekä toteutumisen arviointi on opiskeluhoollon ohjausryhmän keskeisin tehtävä. Käytännössä tätä työtä tehdään ohjausryhmän ohjauksessa tehtävään määrätyn opetushenkilöstön toimesta yhteistyössä opiskeluhoollon henkilöstön kanssa. Suunnitelmiin pyydetään valmistelu- ja päivitysvaiheissa kommentteja eri sidosryhmiltä. Suunnitelmien päivittämisessä hyödynnetään valmiita oppilaiden hyvinvointia selvittäviä kyselyitä (kouluterveyskyselyt, KiVa Koulu -ohjelman tilannekartoitukset) sekä tarvittaessa erikseen laadittuja oppilaille, heidän huoltajilleen tai henkilökunnalle suunnattuja kyselyitä.

Valmiit suunnitelmat julkaistaan Kittilän kunnan verkkosivustolla sekä käytössä olevilla oppilaitosten omilla verkkosivustoilla. Päivitetyt suunnitelmat julkaisusta tiedotetaan kunnan verkkosivustolla sekä oppilashallinto-ohjelman tiedotteena. Suunnitelmat on oltava luettavissa myös paperiversiona jokaisessa oppilaitoksessa. Koulun johtaja/rehtori on vastuussa siitä, että jokainen oppilaitoksen henkilökunnan jäsen on perehtynyt opiskeluhoollon suunnitelmaan sekä kaikkiin sitä täydentäviin suunnitelmiin ja ymmärtää oman vastuunsa ja tehtävänsä opiskeluhoollon toteuttamisessa. Henkilökunta voi antaa ehdotuksensa suunnitelmien kehittämiseksi suoraan koulun johtajalle/rehtorille.

5.2 Monialainen yhteistyö oppimisen ja koulunkäynnin tuessa

Oppimisen ja koulunkäynnin järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Niiden tarkoituksena on turvata kaikille oppilaille mahdollisuus suorittaa perusopetuksen oppimäärä. Kaikkia oppilaita koskevin ryhmäkohtaisina tukimuotoina tarjotaan yleistä tukiopetusta, opetuskielen tukiopetusta ja erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tarjotaan oppilaskohtaisia tukitoimia. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta

arvioidaan, ne suunnitellaan ja perusopetuslain mukaiset päätökset tehdään mahdollisimman pian, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaan tukemiseksi riittämättömiä. Mikäli oppilaalle tarjotut tukimuodot ja -toimet eivät riitä perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen, on viimesijaisena keinona mahdollista poiketa perusopetuksen oppiaineen tai -aineiden tavoitteista.

Jos oppilaan tuen tarpeen arviointi vaatii monialaista osaamista, osallistuvat tukitoimien tarpeen arviointiin tarvittaessa opettajien lisäksi opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset tai muut asiantuntijat.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö voi tukea oppimäärän rajaamiseen tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiseen liittyvää päätöksentekoa, mutta se ei ole edellytys hallintopäätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, ellei oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Päätöksenteon tukena on tilanteen vaatiessa mahdollista hyödyntää myös muuta kuin oman koulun sisäistä konsultaatiota. Kehittämis-, ohjaus- ja tukipalveluita tarjoaa Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri ja sairaalaopetuksen konsultaatiopalvelua Rovaniemen sairaalaopetusyksikkö Neljäntuulen koulu.

Perusopetuksen oppimäärästä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poiketaan esimerkiksi silloin, kun oppilas vapautetaan tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä. Oppilaan vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä on tilapäinen ratkaisu, enintään neljäksi kuukaudeksi kerrallaan. Kittilässä koulunjohtaja tai rehtori päättää oppilaan vapauttamisesta oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä terveydenhuollon asiantuntijalausunnon tai lääkärintodistuksen perusteella.

5.3 Monialainen yhteistyö joustavassa perusopetuksessa

Joustava perusopetus on tarkoitettu pääsääntöisesti 8. ja 9. luokan oppilaille, jotka tarvitsevat opiskelumotivaation vahvistusta ja joilla opintomenestys ei ole vastannut tavoitteita ja oppilaan todellista osaamista. Joustavaan perusopetukseen valitun oppilaan tavoitteena on saada peruskoulun päättötodistus ja jatko-opintokelpoisuus sekä oppia kantamaan vastuuta omasta toiminnastaan. Joustavaan perusopetukseen hakeutuvalla on oltava peruskoulua jäljellä vähintään yksi vuosi ja hänen on oltava motivoitunut ja hyödyttävä toiminnallisista työtavoista. Poikkeuksellisesti toimintaan voidaan ottaa myös oppilaskohtaista tukea saava oppilas, mikäli oppilas kykenee noudattamaan joustavan perusopetuksen toiminnassa käytettävää opetussuunnitelmaa ja järjestelyä voidaan kokonaisuutena pitää oppilaan edun mukaisena.

Opetuksesta ja ohjauksesta vastaavat jopo-opettaja, kuraattori ja opinto-ohjaaja koulun toimintakulttuurin mukaisesti yhteistyötä tehden. Joustavassa perusopetuksessa tehdään yhteistyötä Kittilän työnantajien ja nuorten parissa toimivien järjestöjen sekä kunnan nuorisotyön kanssa. Tiivis yhteydenpito koulun ja kodin välillä kuuluu joustavaan perusopetukseen.

Joustava perusopetus järjestetään pienryhmämuotoisesti koulussa, työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä moniammatillista yhteistyötä sekä tuki- ja neuvontapalveluita käyttäen. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä ammattilainen. Opetusta voidaan tarvittaessa antaa osittain myös muun opetusryhmän yhteydessä.

5.4 Monialainen yhteistyö sairaalaopetuksessa

Neljäntuulen koulu Rovaniemellä on ainoa sairaalaopetusyksikkö Lapissa. Koulu tarjoaa vaativan erityisopetuksen palveluita Lapin hyvinvointialueen kunnille. Neljäntuulen koulun oppilaat ovat potilaina lastensairauksien, lastenkirurgian, lastenneurologian, neuropsykiatrian tai lasten- ja nuorisopsykiatrian erikoisaloilla. Neljäntuulen koulussa voivat opiskella myös päiväpotilaina olevat oppivelvollisuusikäiset lapset ja nuoret. Joissakin tapauksissa lapsi tai nuori voi käydä pelkästään sairaalakoulua ilman osastohoitoa. Tällöin kuitenkin edellytetään säännöllistä hoitokontaktia jossakin sairaalan työyksikössä tai perheneuvolassa. Sairaalaopetuksen luonne poikkeaa muusta opetuksesta erityisesti siinä, että opetus on määrääkaista ja luonteeltaan kuntouttavaa. Jakson pituus vaihtelee yleensä muutamasta viikosta lukuvuoteen.

Sairaalaopetuksen toimintamuotoja ovat opiskelujakson lisäksi erilaiset kuntoutusjaksot, laajeneva jälkihuollon ja nivelvaiheiden toteuttaminen sekä konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu. Konsultatiivinen sairaalaopetuspalvelu kattaa sekä erikoissairaanhoidossa olevien lasten ja oppilaiden opetuksen järjestämisen että niiden lasten ja oppilaiden opetusjärjestelyiden tukemisen, jotka hyötyisivät erikoissairaanhoidon palveluista, mutta eivät vielä ole sen piirissä.

Sairaalaopetuksen konsultaatio voi kohdistua esimerkiksi esiopetus- ja kouluyhteisöön, sen toimintakulttuurin kehittämiseen, pedagogisiin ratkaisuihin, opetusjärjestelyihin, oppimisympäristöihin tai henkilöstön osaamisen vahvistamiseen. Konsultatiivisen sairaalaopetuspalvelun tavoitteena on:

- vahvistaa opettajien osaamista lähikouluissa ja esiopetuksen toimipaikoissa sekä tukea heitä turvallisen ja rauhallisen oppimisympäristön luomisessa,
- edistää ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea esiopetuksen toimipaikkojen ja koulujen toimintakulttuurissa sekä
- vahvistaa toiminnallaan lasten ja oppilaiden tukemiseen tarvittavia sairaalaopetuksen ja koulun tai esiopetuksen toimipaikan henkilöstön moniammatillisen ja monialaisen työn rakenteita.

5.5 Monialainen yhteistyö Ankkuritoiminnassa

Ankkuritoiminnan tarkoituksena on nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja rikosten ennalta ehkäiseminen. Ankkuritoiminnan tarkoituksena on varhainen puuttuminen ja sen kohderyhmänä ovat ensisijaisesti alle 18-vuotiaat rikoksilla tai päihteillä oireilevat lapset ja nuoret. Ankkuri puuttuu nuorten rikoskäyttäytymiseen sekä muuhun häiriökäyttäytymiseen, joka ei välttämättä ylitä rikosilmoituksen kynnystä, mutta moniammatillisen tuen tarve on tunnistettu. Ankkuri tukee myös nuoria ja heidän perheitään, jotka tarvitsevat moniammatillista tukea elämäntilanteessaan, esimerkiksi lähisuhdeväkivaltatapauksissa.

Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa ankkuritiimissä, jossa on mukana asiantuntijoita poliisista, sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta. Tiimin kokoonpano voi vaihdella tapauskohtaisesti. Moniammatillinen tiimi tapaa nuoren ja hänen huoltajansa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea tarkoituksenmukaisesti ja tarvittaessa ohjata oikean avun tai tuen piiriin.

Pääasiassa poliisi, sosiaalitoimi tai koulut ja oppilaitokset ohjaavat nuoret ankkuri- toimintaan, mutta tieto voi tulla myös osallistuvilta organisaatioilta, yhteistyökumppaneilta tai nuoren läheisiltä. Koulut ja oppilaitokset ovat keskeisiä toimijoita, koska siellä pystytään tunnistamaan tuen tarpeessa olevia nuoria ja ohjaamaan heitä ankkuritoimintaan. Nuori tai tämän perhe voi myös ottaa suoraan yhteyttä ankkuriin.

6 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAA TÄYDENTÄVÄT SUUNNITELMAT

Jokaisella oppilaalla on oikeus [turvalliseen opiskeluympäristöön](#), johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Opetuksen järjestäjän vastuulla on perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtia tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Kittilässä on laadittu opiskeluhuoltosuunnitelmaa toteuttavia ja täydentäviä suunnitelmia oppilaiden turvallisuuden ja hyvinvoinnin tueksi. Nämä suunnitelmat ovat:

1. Kittilän koulutoimen suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
2. Kittilän kunnan koulujen kriisisuunnitelma (oppilaitoskohtainen)
3. Kittilän koulutoimen päihdesuunnitelma
4. Kittilän koulutoimen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Myös näiden suunnitelmien päivittämisestä ja toteutumisen arvioinnista on vastuussa opiskeluhoollon ohjausryhmä. Suunnitelmat ovat opiskeluhooltosuunnitelman liitteenä.

7 LÄHTEET

Ankkuritoiminnan tavoitteet ja toimintaa ohjaavat periaatteet

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Helsinki: 2016.

Opetushallitus 2026. Opiskeluhoolto. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>

Rovaniemen kaupunki 2026. Neljäntuulen koulu. <https://www.rovaniemi.fi/Asiointikanavat/Neljantuulen-koulu/9e30dcea-2883-4bb2-84a2-5326fed0780c>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (<https://thl.fi/aiheet/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhooltopalvelut>)